

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 15/2012

Kvörtun Adakris UAB vegna viðskiptahátta og viðskiptaaðferða

I.

Erindið

Með bréfi, dags. 1. mars 2011, barst Neytendastofu kvörtun Adakris UAB þar sem þess er krafist að Neytendastofa ákvarði um efnisatriði kvörtunar vegna viðskiptahátta og viðskiptaaðferða Halldórs Úlfars Halldórssonar gegn Adakris. Telur Adakris háttsemina varða við ákvæði laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, sérstaklega II. kafla laganna, sbr. III.– V. kafla. Sé þess krafist að Neytendastofa ákvarði bann við frekari óréttmætum viðskiptaháttum af hálfu Halldórs og hlutist til um að hann verði beittur viðurlögum, sbr. 26. gr. laganna.

Adakris starfi á Íslandi, aðallega við byggingu atvinnuhúsnæðis og annarra tengdra verkframkvæmda, en um slíka starfsemi gildi lög nr. 57/2005, sbr. 1. og 2. gr. laganna. Starfsemi Adakris eigi rétt á lögvernd hagsmuna sinna, m.a. hvað varðar þá hagsmuni sem felist í ósanngjörnum viðskiptaaðferðum, sbr. m.a. ákvæði 5., 6., 8., 9., 12. og 14. gr. laganna.

Félagið hafi helst starfað að framkvæmdum fyrir hið opinbera og fyrir fyrirtæki á grundvelli þátttöku í útboðum og á samkeppnismarkaði. Reykjavíkurborg sé umfangsmesti viðskiptavinur félagsins vegna Sæmundar- og Norðlingaskóla. Við verkið hafi Adakris notið aðstoðar undirverktaka, þar á meðal féлага undir stjórn Halldórs. Öllum samningum Adakris hafi verið rift við félög undir stjórn eða í eigu Halldórs og deilur vegna samninganna séu til úrlausnar dómstóla. Framangreindir samningar og verk fyrir Reykjavíkurborg séu hins vegar enn í gangi.

Um málsatvik og málsástæður segir að í kjölfar samninga milli Adakris og féлага undir stjórn Halldórs, við verk Adakris fyrir Reykjavíkurborg, hafi komið upp ágreiningsmál um samningsefndir. Samhliða þessum deilum telji Adakris að Halldór hafi ástundað óréttmæta viðskiptahætti gagnvart Adakris. Sé þar annars vegar að nefna mál vegna ætlaðrar misnotkunar á

trúnaðarupplýsingum og atvinnuleyndarmálum og hins vegar viðskiptaaðferðir Halldórs í samskiptum við Reykjavíkurborg.

Starfsmenn Reykjavíkurborgar hafi annars vegar fullyrt að Halldór hafi ítrekað haft samband símleiðis og fundað með borginni þar sem hann hafi gert tilraunir til þess að fá Reykjavíkurborg til að stöðva greiðslur til Adakris vegna samninga Reykjavíkurborgar og Adakris. Hins vegar hafi Halldór sent Reykjavíkurborg tölvupóst, dags. 16. febrúar 2011, þar sem ýmsar ávirðingar séu bornar á Adakris.

Telji Adakris slíka háttsemi varða við ákvæði laga nr. 57/2005. Óheimilt sé að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar um Adakris til þess að hafa áhrif á eftirspurn og efndir samninga við Reykjavíkurborg. Slíkt séu óréttmætir viðskiptahættir, sbr. 5. gr. laga nr. 57/2005. Óheimilt sé að skírskota til óviðkomandi mála með viðskiptaaðferðum. Þá skuli viðskiptaaðferðir ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum vegna forms né skírskotunar til óviðkomandi mála, sbr. 2. mgr. 6. gr. laganna.

Í fyrsta lagi telji Adakris innihald tölvupósts Halldórs, dags. 16. febrúar 2011, til starfsmanna framkvæmda og eignarsviðs Reykjavíkurborgar, sem hafi yfirstjórn með efndum samninga við Adakris og byggingu skólanna, innihalda ávirðingar og dylgjur í garð félagsins. Ávirðingar þær sem þar sé að finna séu óréttmætir viðskiptahættir sem séu bannaðir, skv. 5. gr. laga nr. 57/2005, sbr. 9. og 14. gr. laganna. Reykjavíkurborg sé í þessu tilfelli neytandi þjónustu Adakris og Halldór sé forsvarsmáður keppinautar á sviði verkframkvæmda. Eigi því bæði ákvæði III. og V. kafla við um háttsemi Halldórs.

Efni umrædds tölvupósts sé „Fyrirsjáanlegt verkstopp Adakris“ og sé ljóst af lestri hans að Halldór sé ekki í fyrsta sinn að hafa samband við starfsmenn borgarinnar vegna meintrar skuldastöðu Adakris. Innihaldi tölvupósturinn ávirðingar um meinta skuldastöðu við Halldór og félög hans, aðra birgja og hið opinbera. Hafi póstinum fylgt ætlað afrit skjals frá Fjársýslu ríkisins sem innhaldi meint yfirlit um opinber gjöld Adakris. Halldór fullyrði í póstinum: „*Það er alveg ljóst að Adakris mun ekki geta staðið við allar sínar skuldbindingar í þessu verki og að birgjar og undirverktakar muni tapa peningum*“. Telji Adakris slíkar fullyrðingar ekki aðeins til þess fallnar að valda viðskiptavild og vörumerki félagsins tjóni heldur varði einnig við bann 5. gr. laga nr. 57/2005, sbr. 9. og 14. gr. laganna.

Kröfur Halldórs um stöðvun greiðslna eða geymslugreiðslur frá Reykjavíkurborg til Adakris hefðu getað haft alvarlegar afleiðingar ef þær hefðu náð fram að ganga. Um sé að ræða háar sanningsgreiðslur sem séu framkvæmdar samkvæmt samningum Reykjavíkurborgar og Adakris vegna verkstöðu á framkvæmdum. Ef slíkt næði fram að ganga, með ólögmetum hætti, kynni það að valda verulegum greiðsluferfiðleikum fyrir Adakris til undirverktaka og birgja. Sé því um

að ræða mikið hagsmunamál fyrir bæði Adakris og þá sem skipti við félagið að greiðslur verði inntar af hendi í samræmi við samninga og þeim ekki spillt með viðskiptaháttum og viðskiptaaðferðum sem séu til þess fallnar að vera villandi og ætlað að blekkja neytandann um hvort þjónustan sé fyrir hendi eða hæfni Adakris til að framkvæma hana. Framangreindar fullyrðingar gangi gegn banni 5. gr., sbr. a. og f. lið 9. gr. laga nr. 57/2005 þar sem þær séu rangar og villandi auk þess að vera til þess fallnar að blekkja neytandann, Reykjavíkurborg. Þá telji Adakris að óheimilt sé að veita rangar, ófullnægjandi og villandi upplýsingar sem fullyrðingar Halldórs séu, sbr. 14. gr. laganna.

Þá fullyrði Halldór í tölvupóstinum: „*Peningar úr hagkerfi borgarinnar eru sendir kerfisbundið úr landi*“, „...*peningar úr stærstu framkvæmdum borgarinnar skili sér ekki til undirverktaka og það sé pólitískt mál*“ og „...*aðeins um tímaspursmál að ræða hvenær Adakris verður stöpp og þá verður þetta blaðamál og hápólitískt*“. Með þessu dylgi Halldór um að ekki aðeins sé Adakris að verða ófært um að framkvæma verk fyrir borgina heldur séu peningar þeir sem borgin greiði með einhverjum óeðlilegum eða ólögumætum hætti færðir í annað en það sem þeim hafi verið ætlað, lögum samkvæmt. Þá megi ætla að Halldór dylgi einnig í tölvupóstinum, um að ef starfsmenn Reykjavíkurborgar framkvæmi ekki það sem hann óski, verði málið pólitískt. Adakris telji slíka háttsemi bannaða samkvæmt 5. gr., sbr. 9. og 14. gr. laga nr. 57/2005 en kunni einnig að varða við 12. gr. laganna þar sem dylgjur um að gera mál pólitískt gagnvart starfsmönnum Reykjavíkurborgar geti vart talist annað en ágengir viðskiptahættir.

Í öðru lagi telji Adakris framangreinda háttsemi Halldórs brjóta í bága við góða viðskiptahætti gagnvart neytendum og fái hún fram að ganga án aðgerða stjórnvalda, að háttsemin verði líkleg til þess að raska verulega fjárhagslegri hegðun neytanda, Reykjavíkurborgar og annarra, í framtíðinni, sérstaklega gagnvart Adakris, sem varði við ákvæði 8. gr. laga nr. 57/2005.

Adakris krefjist þess að Halldóri Úlfari Halldórssyni verði gert að hætta bönnuðum viðskiptaháttum og viðskiptaaðferðum samkvæmt ákvæðum laga nr. 57/2005 og gert að sæta viðurlögum, sbr. 26. gr. laganna.

II.

Málsmeðferð

1.

Erindi Adakris var sent Halldóri til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 9. mars 2011.

Svar Halldórs barst Neytendastofu með bréfi, dags. 25. mars 2011. Í bréfinu er því mótmælt sem röngu og ósönnuðu að Halldór hafi brotið gegn lögum nr. 57/2005. Þá sé því mótmælt að kvörtun

Adakris eigi undir valdsvið Neytendastofu. Jafnframt er því mótmælt að ummæli Halldórs séu efnislega röng. Skorað sé á Adakris að leggja fram gögn er hreki fullyrðingar Halldórs.

Í erindi Adakris sé þess krafist að Halldór verði beittur refsiviðurlögum. Í erindinu sé almennt vísað til ákvæða laga nr. 57/2005, án þess að færð séu rök fyrir því að sú háttsemi sé refsiverð. Samkvæmt 4. gr. laganna fer Neytendastofa með eftirlit samkvæmt lögnum. Í IX. kafla laganna sé m.a. kveðið á um viðurlög gegn brotum á lögnum. Í 22. og 23. gr. laganna sé með tæmandi hætti kveðið á um til hvaða úrræða Neytendastofa geti gripið sé brotið gegn lögnum. Valdheimildir Neytendastofu standi ekki til að dæma um brot gegn lögum þessum á grundvelli 26. gr. laganna, enda hljóti það eðli málsins samkvæmt að vera í verkahring ákærvaldsins að reka slík mál fyrir dómstólum. Skorti því viðhlítandi lagastoð til að láta Halldór sæta viðurlögum skv. 26. gr. laganna.

Í erindi Adakris sé því haldið fram að Halldór sé keppinautur þeirra á sviði verkframkvæmda. Þessari fullyrðingu sé mótmælt sem rangri og ósannaðri. Það eitt og sér að Adakris og Halldór séu ekki keppinautar valdi því að tilvísun til laga nr. 57/2005 eigi ekki við í þessu máli.

Í erindinu sé því jafnframt haldið fram að Reykjavíkurborg teljist neytandi í skilningi laga nr. 57/2005. Í 3. tl. 3. gr. laga nr. 57/2005 sé hugtakið neytandi skilgreint. Fráleitt sé að halda því fram að Reykjavíkurborg geti fallið undir það hugtak. Geti því miðlun þeirra upplýsinga sem Halldór sendi starfsmönnum Reykjavíkurborgar ekki talist ólögmat í skilningi laga nr. 57/2005.

Í erindi Adakris sé því haldið fram að Halldór hafi m.a. gerst brotlegur við 8., 9. og 12. gr. laga nr. 57/2005. Samkvæmt 5. gr. laga nr. 57/2005 séu óréttmætir viðskiptahættir bannaðir. Bannið gildi áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vöru fari fram eða þjónusta sé veitt. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta sé, skv. ákvæðinu, nánar tilgreint í III.–V. kafla laganna. Samkvæmt 1. mgr. 8. gr. laganna, sem er í III. kafla þeirra, sé ákvæðinu samkvæmt greinargerð með frumvarpi laga nr. 50/2008, ætlað að taka til viðskiptahátta sem hafa áhrif á ákvörðun neytenda um að eiga viðskipti. Við mat á því hvort um óréttmæta viðskiptahætti sé að ræða samkvæmt ákvæðinu sé litið til þess hvort háttsemin geri það að verkum að hinn almenni neytandi taki ákvörðun um viðskipti sem hann hefði ella ekki tekið og raski þar með fjárhagslegum hagsmunum hans eða hafi áhrif á fjárhagslega hegðun. Í ofangreindum ákvæðum sé skírskotað til þess að háttsemin sem þar sé lýst þurfi að beinast að neytendum. Líkt og áður hefur komið fram sé fráleitt að ætla að Reykjavíkurborg teljist neytandi í skilningi laganna. Vegna þessa geti ekki komið til álita að telja að Halldór hafa gerst brotlegur við ákvæðin.

Í erindi Adakris sé jafnframt vísað til 6. og 14. gr. laga nr. 57/2005. Í þeim greinum sé fjallað um auglýsingar eða aðrar sambærilegar viðskiptaaðferðir. Fyrir það fyrsta sé vandséð hvernig tölvupóstur Halldórs geti verið talin auglýsing eða sambærileg viðskiptaaðferð í skilningi

ákvæðanna. Þá sé ósannað að Halldór sé keppinautur Adakris. Þá liggi það í hlutarins eðli að slíkum upplýsingum þurfi að vera beint út á við til neytenda. Ekkert af þessu eigi við í málinu.

Á grundvelli þess sem að ofan greini beri að hafna kröfu Adakris gegn Halldóri. Að lokum sé það ítrekað að Adakris hafi ekki lagt fram nein gögn til að hrekja ummæli Halldórs.

2.

Með bréfi Neytendastofu, dags. 31. mars 2011, var Adakris sent bréf Halldórs, dags. 25. mars 2011 til upplýsingar. Með bréfinu var aðilum málsins einnig tilkynnt að gagnaöflun þess væri lokið og málið yrði því tekið til ákvörðunar stofnunarinnar. Með bréfinu fylgdi listi yfir gögn málsins.

III.

Niðurstaða

1.

Í máli þessu kvartar Adakris UAB yfir viðskiptaháttum Halldórs Úlfars Halldórssonar. Telur Adakris að Halldór hafi brotið gegn ákvæðum 5., 6., 8., 9., 12. og 14. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, með því að veita Reykjavíkurborg ýmsar upplýsingar um Adakris í tengslum við verk sem Adakris og félag í eigu Halldórs unnu að fyrir Reykjavíkurborg.

Í 5. gr. laga nr. 57/2005 er lagt bann við óréttmætum viðskiptaháttum. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er skv. ákvæðinu nánar tilgreint í III. – V. kafla laganna.

Ákvæði 2. mgr. 6. gr. laganna er svohljóðandi:

„Auglýsingar og aðrar viðskiptaaðferðir skulu ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum eða neytendum vegna forms þeirra eða sökum þess að skírskotað er til óviðkomandi mála.“

Í greinargerð með ákvæðinu þegar það kom fyrst fram í lögum segir að upplýsingar sem fram komi í auglýsingum eða öðrum viðskiptaaðferðum geti talist brot á ákvæðinu enda þótt þær séu efnislega réttar og sannar.

Þá segir í 4. mgr. 6. gr.:

„Fullyrðingar sem fram koma í auglýsingum eða með öðrum hætti þarf fyrirtæki að geta fært sönnur á.“

Ákvæði 1. mgr. 8. gr. laganna sem er í III. kafla þeirra er svohljóðandi:

„Viðskiptahættir eru óréttmætir ef þeir brjóta í bága við góða viðskiptahætti gagnvart neytendum og raska verulega eða eru líklegir til að raska verulega fjárhagslegri hegðun neytenda. Viðskiptahættir sem brjóta í bága við ákvæði kafla þessa eru alltaf óréttmætir.“

Ákvæðinu er, skv. umfjöllun í greinargerð með frumvarpi til laga nr. 50/2008, ætlað að taka til viðskiptahátta sem hafa áhrif á ákvörðun neytenda um að eiga viðskipti. Við mat á því hvort um óréttmæta viðskiptahætti sé að ræða skv. ákvæðinu er litið til þess hvort háttsemin geri það að verkum að hinn almenni neytandi taki ákvörðun um að eiga viðskipti sem hann hefði ella ekki tekið og raski þar með fjárhagslegum hagsmunum hans eða hafi áhrif á fjárhagslega hegðun.

Í 9. gr. laganna er um það fjallað að viðskiptahættir teljist villandi ef þeir séu líklegir til að blekkja neytendur, t.d. með almennri framsetningu þó gefnar séu upp réttar staðreyndir, eða ef neytendum eru veittar rangar upplýsingar í þeim tilgangi að hafa áhrif á ákvörðun þeirra um að eiga viðskipti.

Í V. kafla laga nr. 57/2005 er fjallað um háttsemi milli fyrirtækja. Þar segir í 14. gr.:

„Óheimilt er að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar gagnvart keppinautum, enda séu upplýsingar þessar og viðskiptaaðferðir til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara, fasteigna, þjónustu eða annars þess sem haft er á boðstólum í atvinnustarfsemi sem lög þessi taka til.“

Fullyrðingar sem fram koma í auglýsingum mega því ekki veita misvísandi, rangar eða villandi upplýsingar gagnvart keppinautum auglýsanda eða stöðu auglýsanda, vöru eða þjónustu hans, gagnvart keppinautum.

2.

Í máli þessu kvartar Adakris yfir viðskiptaháttum Halldórs Úlfars Halldórssonar vegna upplýsinga sem fram koma í tölvupósti Halldórs til Reykjavíkurborgar um m.a. skuldir Adakris við ýmsa birgja. Að mati Adakris er háttsemin brot á framangreindum ákvæðum laga nr. 57/2005. Krefst Adakris þess að Neytendastofa ákvarði að Halldór hætti bönnuðum viðskiptaháttum og viðskiptaaðferðum og hlutist til um að hann verði beittur viðurlögum sbr. 26. gr. laganna.

Af hálfu Halldórs er því hafnað að hann hafi brotið gegn lögum nr. 57/2005. Þá er því mótmælt að kvörtun Adakris eigi undir valdsvið Neytendastofu. Jafnframt er því mótmælt að ummæli Halldórs séu efnislega röng.

3.

Í lögum nr. 57/2005 er margsinnis fjallað um hugtakið neytanda. Samkvæmt 3. tl. 3. gr. laganna telst neytandi sá einstaklingur sem kaupir vörur eða þjónustu gegn endurgjaldi, enda séu kaupin gerð í atvinnuskyni. Neytendastofa getur ekki fallist á að Reykjavíkurborg sé neytandi í viðskiptum sínum við Adakris. Háttsemi sú sem kvartað er undan í máli þessu varðar hagsmuni fyrirtækja. Af þeirri ástæðu koma ákvæði 8., 9. og 12. gr. laganna ekki til frekari skoðunar í máli þessu.

Í 6. gr. laga nr. 57/2005 er fjallað um auglýsingar. Kemur m.a. fram í ákvæðinu að auglýsingar eða aðrar viðskiptaaðferðir skuli ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum eða neytendum. Þá kemur fram að fullyrðingar sem fram koma í auglýsingum eða með öðrum hætti þurfi fyrirtæki að geta fært sönnur á. Í máli þessu er kvartað yfir upplýsingum í tölvupósti sem sendur var á þriðja aðila, Reykjavíkurborg. Reynir hér á hvort tölvupósturinn geti fallið undir ákvæðið sem auglýsing eða viðskiptaaðferð. Að mati Neytendastofu getur tölvupóstur sem þessi ekki talist auglýsing eða önnur viðskiptaaðferð í skilningi ákvæðisins enda voru upplýsingarnar einungis sendar til eins ákveðins sviðs Reykjavíkurborgar. Þá hefur ekki verið sýnt fram á að aðilar málsins séu keppinautar á markaði eins og ákvæði 2. mgr. 6. gr. kveður á um. Þar af leiðir að 6. gr. laganna kemur ekki til frekari skoðunar í máli þessu.

Í 14. gr. laga nr. 57/2005 er fjallað um háttsemi milli fyrirtækja. Kemur fram í ákvæðinu að óheimilt sé að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar gagnvart keppinautum. Eins og fram hefur komið liggur hvorki fyrir að aðilar séu keppinautar á markaði, né að tölvupósturinn geti talist til auglýsingar eða sambærilegra viðskiptaaðferða. Ákvæði 14. gr. laganna koma því ekki til frekari skoðunar í máli þessu. Af sömu ástæðu kemur 5. gr. laganna ekki til álita í málinu.

IV.

Ákvörðunarorð:

„Ekki er ástæða til aðgerða af hálfu Neytendastofu í máli þessu“

Neytendastofa, 30. mars 2012

Tryggvi Axelsson
forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir